

WSKAZÓWKI DO ĆWICZEŃ

KIERUNEK - AUDIOFONOLOGIA
Zakład Anatomii Prawidłowej i Klinicznej
B.Ciszek, D.Dziedzic

REGUŁY OPISU ANATOMICZNEGO, OSTEOLOGIA, ARTROLOGIA I MIOLOGIA

Zasady opisu ciała w przestrzeni
Ogólny podział kości, budowa kości
Szkielet osiowy i szkielet kończyn.
Połączenia kości; podział, budowa stawu
Ogólna budowa i podział mięśni
Wybrane mięśnie tułowia i kończyn

Student powinien: omówić „pozycję anatomiczną” używaną do opisu ciała – sformułować jej definicję. Znać pojęcie trzech osi (pionowej, strzałkowej i poprzecznej) jako punktu wyjścia dla uporządkowania opisu trójwymiarowej przestrzeni ciała ludzkiego z nawiązaniem do kartezjańskiego układu współrzędnych. Przy pomocy osi zdefiniować trzy płaszczyzny czołową strzałkową i poziomą. Umieć określić położenie struktur w przestrzeni używając określeń kierunków: przyśrodkowo i bocznie, ku przodowi(brzusznie) i ku tyłowi (grzbietowo), ku górze (dogłowo) i ku dołowi (doogonowo), bliższy (proksymalny) i dalszy(dystalny). Znać pojęcie płaszczyzny strzałkowej pośrodkowej, oraz sposobu połączenia linii pośrodkowej przedniej i tylnej. Wymienić rozgraniczyć podstawowe części i okolice ciała: głowa, szyja, klatka piersiowa, brzuch, kark, grzbiet, pacha, ramię, przedramię, ręka, ok. pośladkowa, udo, goleń, stopa.

Przedstawić podział ciała na układy narządów i tkanek : układ kostno-stawowy. Mięśniowy, nerwowy, krążenia, chłonny, oddechowy, pokarmowy, wewnątrzwydzielniczy, moczowy, płciowy, narządy zmysłów, powłokę wspólną.

Student powinien: Znać źródłosłów terminu osteologia; rozróżniać i definiować rodzaje kości: długie, krótkie, płaskie, różnokształtne, pneumatyczne podając przykłady; znać pojęcie istoty zbitej i gąbczastej, znać i umieć zastosować pojęcia takie jak, trzon, nasada lub koniec dalszy i bliższy, chrząstka nasadowa, linia nasadowa, otwór odżywczy, jama szpikowa, szpik żółty i czerwony. Znać różnice w budowie kości dziecka i dorosłego. Znać pojęcie połączeń nieruchomych (więzozrost, chrząstkozrost, kościorost) oraz stawów. Umieć wymienić składniki stałe i niestałe stawu oraz typy stawów: kulisty, zawiasowy, obrotowy, eliptyczny, płaski. Pary ruchów: zginanie

i prostowanie, odwodzenie i przywodzenie, nawracanie i odwracanie oraz obwodzenie i znać oś wokół której dokonywany jest ruch.

Znać pojęcie szkieletu osiowego i szkieletu kończyn, szkieletu obręczy i szkieletu kończyny wolnej.

Umieć rozpoznać i nazwać: czaszkę, jej część mózgową, i trzewioczaszkę. Umieć rozpoznać podstawę czaszki i sklepienie, jamę czaszki, dół przedni czaszki, środkowy i tylny; umieć rozpoznać otwór wielki, siodło tureckie i kanał wzrokowy, piramidę kości skroniowej, oczodół, jamę nosową, jamę ustną, otwór słuchowy zewnętrzny. Rozpoznać kość czołową, potyliczną, ciemieniową, skroniową żuchwą szczęką, kość jarzmową i kość gnykową.

Rozpoznawać części kręgosłupa: szyjną, piersiową, lędźwiową, kość krzyżową i guziczną. Znać ogólną liczbę kręgów i ich liczbę w poszczególnych odcinkach. Rozpoznawać kifozę i lordozę oraz skoliozę. Rozpoznawać części kręgu: trzon, łuk, wyrostek poprzeczny, stawowy, kolczysty, otwór kręgowy. Wskazać otwór międzykręgowy, otwór kręgowy, kanał kręgowy. Odróżniać kręgi: szczytowy, obrotowy, wystający.

Znać liczbę żeber, pojęcie głowy żebra i trzonu żebra, otworu górnego i dolnego klatki piersiowej, umieć wskazać mostek, jego kąt i wyrostek mieczykowaty.

Umieć wskazać obojczyk, łopatkę, jej kąt dolny, wyrostek barkowy, wyrostek kruczy, panewkę stawu ramiennego, kość ramienną, jej głowę, trzon, kłykieć i nadkłykie, kość promieniową i łokciową, kości nadgarstka, śródreżca i paliczki określając ich stronę na szkielecie zmontowanym.

Umieć wskazać kość miedniczną a w jej obrębie kość biodrową i jej grzebień, kość kulszową i guz kulszowy, kość łonową i spojenie łonowe, otwór zasłoniony i panewkę.

Wskazać kość udową, jej głowę, szyjkę, krętarze, trzon i kłykie; rzepkę, kość piszczelową jej guzowatość i kostkę przyśrodkową oraz strzałkę i kostkę boczną. Kość skokową piętową(guz piętowy) inne kości stępu, kości śródstopia i paliczki.

Określać kości co do strony lewej i prawej na szkielecie zmontowanym oraz odnosić je do części ciała.

Umieć wskazać i nazwać staw ramienny, łokciowy, promieniowo-nadgarstkowy, biodrowy, kolanowy i skokowy znać rodzaj stawu i możliwe ruchy. Umieć wskazać staw skroniowo-żuchwowy, połączenie czaszki i kręgosłupa. Stawy międzykręgowe.

W zakresie miologii student powinien znać ogólną budowę mięśnia, rozumieć pojęcie ścięgna, przyczepu, brzuśca. znać i umieć wskazać na modelu oraz na ciele ludzkim mięsień mostkowo obojczykowo sutkowy, piersiowy większy, czworoboczny grzbietu, najszerszy grzbietu, prostownik grzbietu, prosty brzucha, skośne i poprzeczny brzucha, przeponę, mięśnie międzyżebrowe – umieć określić ich rolę w procesie oddychania. W obrębie kończyny górnej – mięsień naramienny, dwugłowy ramienia i trójgłowy ramienia, grupę zginaczy i prostowników przedramienia. W obrębie kończyny dolnej - mięsień pośladkowy wielki i średni, czworogłowy uda, więzadło rzepki. Grupę zginaczy stawu kolanowego, mięsień trójgłowy łydki i ścięgno Achillesa.

UKŁAD KRAŻENIA I WEWNĄTRZWDZIELNICZY

Położenie serca w stosunku do innych narządów.

Budowa serca:

Układ przewodzący serca. Unerwienie, unaczynienie serca.

Czynność serca

Budowa i podział naczyń krwionośnych.

Przebieg głównych pni tętniczych i żylnych.

Krążenie małe, duże, wrotne, płodowe.

Topografia gruczołów, główne hormony i ich działanie

Student powinien omówić budowę serca posługując się modelem i wskazać: części serca, koniuszek serca, bruzdę wieńcową, bruzdy międzykomorowe, jamy serca, ujścia serca i zamykające je zastawki oraz czynność zastawek w fazie skurczu i rozkurczu serca, dół owalny, przegrodę międzyprzedsionkową i międzykomorową, mięśnie brodawkowate, wielkie naczynia wchodzące i wychodzące z serca, omówić przepływ krwi przez jamy serca, rozróżniać krążenie duże i małe, znać pojęcie osierdzia i jego jamy, znać pojęcie nasierdzia, śródsierdzia i wsierdzia; umieć wskazać na modelu prawą i lewą tętnicę wieńcową, oraz zatokę wieńcową; wymienić i wskazać lokalizację części układu przewodzącego serca, znać częstości rytmu który generuje; różnicować wpływ na układ krążenia układu nerwowego współczulnego i przywspółczulnego.

Znać różnice w budowie naczyń tętniczych i żylnych i włosowatych; wskazać na modelach i schematach aortę, gałęzie łuku aorty, tętnicę szyjną wspólną, wewnętrzną i zewnętrzną oraz kręgową, koło tętnicze mózgu, pień trzewny, tętnice kręzkowe, nerkowe, biodrowe wspólne, zewnętrzne i wewnętrzne, tętnicę pachową ramienną, łokciową i promieniową, udową, podkolanową, piszczelową tylną i przednią. Wskazać miejsca wyczuwania tętna.

Wskazać na modelach i schematach żyły główne, żyły ramienne-głowe, szyjne wewnętrzne, zewnętrzne i podobojczykowe, żyłę odpromieniową, odłokciową, żyły nerkowe, biodrowe wspólne, wewnętrzne i zewnętrzne, udową, odpiszczelową, odstrzałkową, podkolanową.

Wskazać żyłę wrotną oraz z czego powstaje, żyły wątrobowe, sieć dziwną żylna-żylną.

Omówić krążenie płodowe z uwzględnieniem łożyska, żyły pępkowej, przewodu żylnego, otworu owalnego i przewodu tętniczego, oraz wskazać jego pozostałości w postaci więzadła obłego wątroby, więzadła żylnego, dołu owalnego i więzadła tętniczego.

W obrębie układu chłonnego student powinien wyjaśnić jego funkcje, wskazać źródła chłonki, wskazać główne grupy węzłów chłonnych, przewód piersiowy i przewód chłonny prawy; i wskazać główne kierunki przepływu chłonki. Znać pojęcie regionalnych węzłów chłonnych i ich znaczenie dla szerzenia się przerzutów nowotworowych.

Wskazać na modelach i schematach grasicę i śledzionę, określić ich funkcję.

W obrębie układu wewnątrzwydzielniczego student powinien wskazać na modelach i schematach, podwzgórze, lejek przysadki i przysadkę mózgową, szyszynkę, tarczycę, przytarczycę, nadnercza, trzustkę, gonady.

Znać hormony wydzielane przez te gruczoły takie jak: trójiodotyronina, tyroksyna, kalcytonina parathormon, adrenalina, noradrenalina, glukokortykoidy, mineralokortykoidy, testosteron, estrogeny, progesteron, insulina, wzopresyna, oksytocyna FSH, LH, PRL, TSH, GH, oraz ich główne funkcje.

Omówić oś podwzgórzowo-przysadkowo-gruczołową z zastosowaniem takich pojęć jak liberyny i statyny, hormony tropowe przysadki.

Znać podstawy regulacji hormonalnej cyklu miesięczkowego oraz zmiany hormonalne towarzyszące ciąży

UKŁAD ODDECHOWY

Podział układu oddechowego.

Budowa nosa zewnętrznego, krtani.

Podział tchawicy.

Różnice anatomiczne oskrzela prawego i lewego.

Płuca budowa zewnętrzna i wewnętrzna, topografia

Opłucna

Student powinien znać podział na górne i dolne drogi oddechowe oraz zakwalifikować do niego poszczególne części układu oddechowego.

W obrębie jamy nosowej powinien wskazać i nazwać na modelach i schematach nozdrza przednie i tylne, małżowiny nosowe, zatoki przynosowe, ścianę górną i dolną jamy nosowej, przegrodę nosa, znać sąsiedztwo jamy nosowej-otaczające ją przestrzeń czaszki.

Powinien wskazać dalsze etapy drogi oddechowej: nosogardło wraz z ujściem trąbki słuchowej, podniebienie miękkie, część ustną gardła, część krtaniową gardła.

W zakresie krtani wskazać i nazwać następujące struktury: jamy krtani – ich ograniczenia, chrząstki krtani i ich części, mięśnie krtani – mięśnie zwierające i rozwierające szparę głośni, mięśnie wejścia do krtani, mięśnie napinające wargi głosowe - ich położenie, unerwienie i czynność, objawy porażenia. Szpara głośni, jej części i położenie podczas oddychania i mowy. Wytwarzanie głosu.

W zakresie dolnych dróg oddechowych wskazać i nazwać: tchawicę, jej podział, oskrzela główne. Odróżnić płuco prawe od lewego, znać liczbę płatów, pojęcie segmentu, oskrzelików, pęcherzyków płucnych, przepływ krwi przez płuco oraz zasadę wymiany gazowej. Umieć wyjaśnić na czym polega wentylacja płuc (zmiana wymiarów klatki piersiowej oraz czynność mięśni oddechowych), budowę opłucnej i jej znaczenie dla oddychania.

UKŁAD TRAWIENNY

Podział układu trawiennego

Odcinki przewodu pokarmowego

Budowa jamy ustnej pod kątem artykulacji

Gardło, przełyk, żołądek, jelito cienkie i grube

Gruczoły układu pokarmowego – wątroba, trzustka

Student powinien znać i umieć wymienić po kolei poszczególne odcinki układu pokarmowego oraz umiejscowić je w ciele ludzkim.

Znać definicję tzw.: górnego i dolnego odcinka układu pokarmowego.

W obrębie jamy ustnej umieć wskazać i nazwać: wargi, policzki, przedsionek jamy ustnej, jamę ustną właściwą, śliniankę przyuszną, podżuchwową i podjęzykową, znać wzór zębów mlecznych i stałych, podniebienie twarde i miękkie. Łuki podniebienne, języczek, migdałek podniebienny, język, wędzidełko języka, dno jamy ustnej, cieśń gardzieli.

Mięśnie biorące udział w artykulacji: mięśnie wyrazowe twarzy, mięśnie żucia, mięśnie języka i dna jamy ustnej, ich położenie, czynność i unerwienie. Objawy porażenia.

Położenie warg i języka podczas artykulacji różnych głosek.

Gardło, nosogardło, część ustną gardła, część krtaniową gardła, przełyk (znać narządy stykające się z przełykiem: tchawica, serce, aorta zstępująca), rozwór przełykowy,

Otrzewna: ścienna, trzewna, krezka, jama otrzewnej
Żołądek: wpust, dno, krzywizny, odźwiernik
Dwunastnica: opuszka, część zstępująca, część poprzeczna zgięcie dwunastniczo-czcze
Jelito czcze i kręte (jelito krezkowe)
Jelito grube: kątnica, wyrostek robaczkowy, okrężnica wstępująca, poprzeczna, zstępująca, esowata, odbytnica, odbył.
Źródła unaczynienia narządów jamy brzusznej: pień trzewny, t. krezkowa górna i dolna
Wątroba: podział na płaty, wnęka, podział miąższu na zraziki, funkcja wątroby.
Drogi żółciowe: przewody wątrobowe, wątrobowy wspólny, pęcherzykowy, pęcherzyk żółciowy, przewod żółciowy wspólny
Układ wrotny: żyła krezkowa dolna, górna śledzionowa, żyła wrotna jej gałęzie, sieć dziwna, żyły wątrobowe, drogi krążenia w naciśnięciu spłoty przełykowe, i odbytnicze.
Trzustka: głowa trzon i ogon, przewod trzustkowy, czynność zewnątrz i wewnątrzwydzielnicza

NARZADY MOCZOWO-PŁCIOWE

Nerka, moczowód, pęcherz moczowy
cewki moczowa męska i żeńska
narządy płciowe męskie zewnętrzne i wewnętrzne
narządy płciowe żeńskie zewnętrzne i wewnętrzne

Student powinien

Znać ogólną budowę i funkcję nerki, jej położenie i osłonki. .
Znać podstawowe wady nerek: położenia i budowy.
Znać topografię moczowodu i pęcherza moczowego, różnice między cewką moczową męską i żeńską, części męskiej.

Student powinien:

Znać budowę jądra, jego funkcje, wydzielane hormony: testosteron. Pojęcie spermatogenezy i spermiogenezy
Znać zawartość powrózka nasiennego i topografię nasieniowodu, pojęcie kanału pachwinowego przepukliny pachwinowej
Położenie i znaczenie pęcherzyków nasiennych, najądrzy i gruczołu krokowego (prostaty), oraz gruczołów opuszkowo-cewkowych.
Znać podstawowe wady: wnetrostwo, spodzietwo, wierzchniactwo, stulejka, załupek.
Wyjaśnić pojęcie erekcji w aspekcie budowy anatomicznej i unerwienia.

Student powinien:

Znać budowę macicy, pojęcie endometrium, parametrium, myometrium, parametrium. Wyjaśnić pojęcie zgięcia i pochylenia macicy.
Znać części macicy. Znać znaczenie szyjki macicy, oraz jamie zmiany zachodzą w niej podczas cyklu miesięczkowego i ciąży.
Znać podstawy cyklu miesięczkowego i jego fazy. złuszczenia, odbudowy, wzrostu, wydzielniczą, niedokrwienia,
Znać zmiany jakie zachodzą w czasie ciąży.
Znać topografię jajowodu, jajnika, pochwy,
Znać narządy zewnętrzne płciowe, pojęcie przedsionka pochwy.

UKŁAD NERWOWY

Podział kliniczny i rozwojowy układu nerwowego
Podstawowe pojęcia – nerw, włókno nerwowe, spłot, zwój, ośrodek, mediator,
synapsa, odruch, łuk odruchowy.
Budowa rdzenia kręgowego w przekroju poprzecznym.
Opony. Płyn mózgowo-rdzeniowy
Układ nerwowy obwodowy
Układ nerwowy somatyczny i autonomiczny
Drogi nerwowe wstępujące i zstępujące

Student powinien znać pojęcie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, mózgowia i pnia mózgu mózdzku i rdzenia kręgowego oraz gdzie te struktury leżą. Znać pojęcie przestrzeni nadtwardówkowej, podtwardówkowej i podpajęczynówkowej
Pojęcie układu nerwowego somatycznego autonomicznego (współczulnego i przywspółczulnego)
Umieć wskazać półkulę mózgu, i jej płaty oraz umiejscowienie ośrodka ruchowego, czuciowego wzrokowego oraz ruchowego i czuciowego mowy.
Znać pojęcie istoty szarej i białej, jąder podkorowych i wskazać je na modelach mózgowia i rdzenia kręgowego.
Umieć wskazać części pnia mózgu.
Znać pojęcie układu komorowego jego części i kierunek przepływu płynu mózgowo-rdzeniowego.
Znać pojęcie łuku odruchowego jego części oraz ogólną konstrukcję dróg wstępujących czuciowych i zstępujących ruchowych oraz rozumieć znaczenie skrzyżowania dróg dla symptomatologii neurologicznej.
Umieć rozpoznać nerw rdzeniowy i jego korzenie, ogon koński znać położenie spłotu szyjnego ramiennego i lędźwiowo-krzyżowego oraz pnia współczulnego. Umieć wskazać nerw promieniowy, pośrodkowy i łokciowy oraz kulszowy i udowy.
Znać stadia rozwojowe układu nerwowego i podstawowe wady takie jak rozszczep rdzenia, przepuklinę oponowo-rdzeniową i oponowo-mózgową oraz rozumieć mechanizm powstawania wodogłowia.
Schemat przebiegu dróg: piramidowej, pozapiramidowej, smakowej, węchowej i drogi czucia powierzchniowego i głębokiego, podstawowe objawy ich uszkodzenia.

NARZAD WZROKU

Budowa gałki ocznej
Aparat ochronny i ruchowy oka.
Adaptacja, akomodacja.

Skrzyżowanie wzrokowe
Droga wzrokowa

Student powinien znać oraz umieć wskazać na schematach i modelach, oczodół poszczególne warstwy gałki ocznej, ciało szkliste, rogówkę, tęczęwkę, soczewkę, ciało rzęskowe, komorę przednią i tylną, kąć rogówkowo-tęczęwkowy, przepływ cieczy wodnistej w oku, nerw wzrokowy, gruczoł łzowy, worek spojówkowy, elementy dróg łzowych, mięśnie gałkowo-ruchowe. Powinien znać schemat przebiegu drogi wzrokowej, układ włókien w skrzyżowaniu wzrokowym, objawy uszkodzenia drogi wzrokowej przed, na i za skrzyżowaniem wzrokowym.

UCHO ZEWNĘTRZNE I ŚRODKOWE

Budowa małżowiny usznej, przewodu słuchowego zewnętrznego, błony bębenkowej i jamy bębenkowej.

Student powinien znać

budowę małżowiny usznej, jej części, jej mięśnie i mięśnie jej otoczenia
części przewodu słuchowego zewnętrznego, części błony bębenkowej i jej elementy, ściany jamy bębenkowej, struktury z nimi związane, kosteczki słuchowe i ich elementy, ich połączenia, mięsień strzemiączkowy i napinacz błony bębenkowej, ich położenie, unerwienie, czynność i objawy porażenia, okienko ślimaka i okienko przedsionka, trąbka słuchowa, jej części i funkcja.
przebieg nerwu twarzowego i struny bębenkowej przez kość skroniową
pojęcie i znaczenie kliniczne jamy sutkowej i innych przestrzeni powietrznych w obrębie kości skroniowej

NARZĄD PRZEDSIONKOWO-ŚLIMAKOWY

Budowa błędnika kostnego i błoniastego.

W zakresie ucha wewnętrznego student powinien znać

budowę błędnika kostnego i błoniastego, w tym: ukształtowanie kanału ślimaka i kanałów półkolistych, przedsionek, zachyłek kulisty i eliptyczny, budowa przewodu ślimaka, pojęcie schodów przedsionka i schodów bębenka, blaszka spiralna, błona podstawna, błona pokrywająca, narząd spiralny Cortiego, przewody półkoliste - ich części, woreczek, łagiewka, plamki statyczne, zwój przedsionka i zwój ślimaka, przebieg nerwu przedsionkowo-ślimakowego.

DROGA SŁUCHOWA I DROGA CZUCIA RÓWNOWAGI, ORGANIZACJA MOWY

Przebieg drogi słuchowej i przedsionkowej.

Ośrodki mowy. Rodzaje afazji.

W zakresie drogi słuchowej student powinien znać liczbę jej neuronów, opisać przebieg każdego z nich, znać jądra ślimakowe, ich położenie, połączenia i podział. Powinien znać położenie korowego ośrodka słuchu.

W zakresie drogi czucia równowagi student powinien znać liczbę jej neuronów, opisać przebieg każdego z nich, znać jądra przedsionkowe i ich położenie, połączenia drogi przedsionkowej z innymi ośrodkami mózgowia i rdzenia kręgowego.

Student powinien znać lokalizację czuciowego i ruchowego ośrodka mowy, ich połączenia, pojęcia afazji czuciowej i ruchowej, pojęcie dyzartii i jej podstawy anatomiczne.

Student powinien znać pojęcie kąta mostowo-mózdzkowego, nerwy czaszkowe w jego obrębie, znaczenie kliniczne tej przestrzeni.

MIANOWNICTWO ŁACIŃSKIE

UKŁAD KOSTNY

COLUMNA VERTEBRALIS – KREGOSŁUP

VERTEBRAE CERVICALES – kręgi szyjne
VERTEBRAE THORACICAE – kręgi piersiowe
VERTEBRAE LUMBALES – kręgi lędźwiowe
OS SACRUM – kość krzyżowa

THORAX – KLATKA PIERSIOWA

COSTAE – żebra
STERUNUM – mostek

CRANIUM – CZASZKA

OS OCCIPITALE – kość potyliczna
OS SPHENOIDALE – kość klinowa
OS FRONTALE – kość czołowa
OS TEMPORALE – kość skroniowa
OS PARIETALE – kość ciemieniowa
OS ETHMOIDALE – kość sitowa
OS PALATINUM – kość podniebienna
OS ZYGOMATICUM – kość jarzmowa
MAXILLA – szczeka
MANDIBULA – żuchwa
OS HYOIDAEUM – kość gnykowa

MEMBRUM SUPERIUS – KOŃCZYNA GÓRNA

SCAPULA – łopatką
CLAVICULA – obojczyk
HUMERUS – kość ramienna
RADIUS – kość promieniowa
ULNA – kość łokciowa

MEMBRUM INFERIUS – KOŃCZYNA DOLNA

OS COXAE – kość miedniczna
OS ILIUM – kość biodrowa
OS ISCHII – kość kulszowa
OS PUBIS – kość łonowa
FEMUR – kość udowa
PATELLA – rzepka
TIBIA – kość piszczelowa
FIBULA – strzałka

MUSCULI – MIĘŚNIE

MUSCULUS DELTOIDEUS – mięsień naramienny
MUSCULUS BICEPS BRACHII – mięsień dwugłowy ramienia
MUSCULUS TRICEPS BRACHII – mięsień trójgłowy ramienia
DIAPHRAGMA – przepona
MUSCULUS RECTUS ABDOMINIS – mięsień prosty brzucha
MUSCULUS GLUTEUS MAXIMUS-MEDIUS-MINIMUS – mięsień pośladkowy wielki, średni, mały
MUSCULUS QUADRICEPS FEMORIS – mięsień czworogłowy
MM. INTERCOSTALES EXTERNI, INTERNI – mm. międzyżebrowe zewnętrzne, wewnętrzne
M. ERECTOR SPINAE – m. prostownik grzbietu

SYSTEMA CIRCULATORIUM - UKŁAD KRAŻENIA

COR - serce
TRUNCUS PULMONALIS – pień płucny
ARTERIAE PULMONALES – tętnice płucne
AORTA – aorta
ARTERIA SUBCLAVIA – tętnica podobojczykowa
A. CAROTIS COMMUNIS – tętnica szyjna wspólna
A. CAROTIS INTERNA – t. szyjna wewnętrzna
A. CAROTIS EXTERNA – t. szyjna zewnętrzna
A. AXILLARIS – tętnica pachowa
A. BRACHIALIS – tętnica ramienna

A. ULNARIS – tętnica łokciowa
A. RADIALIS – tętnica promieniowa
A. ILIACA – tętnica biodrowa
A. FEMORALIS – tętnica udowa
ARTERIA POLITEA – tętnica podkolanowa
ARTERIA TIBILIS ANTERIOR, POSTERIOR – tętnica piszczelowa przednia, tylna

VENA CAVA SUPERIOR - żyła główna górna
V. BRACHIOCEPHALICA – ż. ramiennie-głowowa
V. SUBCLAVIA – ż. podobojczykowa
V. IUGULARIS INTERNA – ż. szyjna wewnętrzna
V. CAVA INFERIOR - ż. główna dolna
V. ILIACA COMMUNIS – ż. biodrowa wspólna
V. CEPHALICA – ż. odpromieniowa
V. BASILICA – ż. odłokciowa
V. SAPHENA MAGNA – żyła odpiszczelowa
V. SAPHENA PARVA – ż. odstrzałkowa
V. PORTAE – żyła wrotna

GLANDULAE ENDOCRINAE - GRUCZOŁY DOKREWNE

HYPOPHYSIS CEREBRI (GLANDULA PITUITARIA) - przysadka
CORPUS PINEALE (GLANDULA PINEALIS) - szyszynka
GLANDULA THYROIDEA - gruczoł tarczowy – tarczyca
GLANDULAE PARATHYROIDEAE – gruczoły przytarczyczne
THYMUS – grasicca
GLANDULAE SUPRARENALIS – gruczoły nadnerczowe
PANCREAS – trzustka

SYSTEMA RESPIRATORIUM - UKŁAD ODDECHOWY

CAVUM NASI – jama nosowa
NARES – nozdrza przednie
SEPTUM NASI – przegroda nosowa

SINUS PARANASALES – ZATOKI PRZYNOŚOWE

SINUS FRONTALIS – zatoka czołowa
SINUS SPHENOIDALIS – zatoka sitowa
SINUS MAXILLARIS – zatoka szczękowa
CELLULAE ETHMOIDALES – komórki sitowe

LARYNX – KRTAŃ

CAVUM LARYNGIS – jama krtani
VESTIBULUM LARYNGIS – przedsionek krtani
EPIGLOTTIS – nagłośnia
PLICA VESTIBULARIS – fałd przedsionkowy
PLICA VOCALIS – fałd głosowy
GLOTTIS – głośnia
RIMA GLOTTIDIS – szpara głośni

CARTILAGINES LARYNGIS – CHRZĄSTKI KRTANI

CARTILAGO THYROIDEA – chrząstka tarczowata
CARTILAGO CRICOIDEA – chrząstka pierścieniowata
CARTILAGO ARYTENOIDEA – chrząstka nalewkowata
CARTILAGO CORNICULATA – chrząstka różkowata
CARTILAGO CUNEIFORME – chrząstka klinowata
CARTILAGO EPIGLOTTICA – chrząstka nagłośniowa

MUSCULI LARYNGIS – MIĘŚNIE KRTANI

MUSCULUS CRICOARYTENOIDEUS POSTERIOR – mięsień pierścienno-nalewkowy tylny
M. CRICOARYTENOIDEUS LATERALIS – m. pierścienno-nalewkowy boczny
M. THYROARYTENOIDEUS EXTERNUS – m. tarczowo-nalewkowy zewnętrzny
M. THYROARYTENOIDEUS INTERNUS (VOCALIS) – m. tarczowo-nalewkowy wewnętrzny (głosowy)
M. ARYTENOIDEUS TRANSVERSUS – m. nalewkowy poprzeczny
M. ARYTENOIDEUS OBIQUUS – m. nalewkowy skośny
M. CRICOTHYROIDEUS – m. pierścienno-tarczowy
M. THYROEPIGLOTTICUS – m. tarczowo-nagłośniowy
M. ARYEPIGLOTTICUS – m. nalewkowo-nagłośniowy

TRACHEA – tchawica

BRONCHCHUS PRINCIPALIS DEXTER, SINISTER – oskrzele główne prawe, lewe
PULMO DEXTER, SINISTER – płuco prawe, lewe
LOBUS (SUPERIOR, INFERIOR, MEDIUS) PULMONIS – płat (górný, dolny, środkowy) płuca

SYSTEMA DIGESTORIUM - UKŁAD TRAWIENNY

CAVUM ORIS / CAVITAS ORIS / - JAMA USTNA

VESTIBULUM ORIS - przedsionek jamy ustnej
RIMA ORIS - szpara ust
LABIA ORIS - warga ust
LABIUM SUPERIUS - warga górna
LABIUM INFERIUS - warga dolna
PALATUM DURUM – podniebienie twarde
PALATUM MOLLE / VELUM PALATINUM/ -podniebienie miękkie
GINGIVAE – dziąsła
DENTES - zęby
LINGUA - język

MIEŚNIE OTOCZENIA SZPARY UST

PLATYSMA – m. szeroki szyi
M. DEPRESSOR LABII INFERIORIS – m. obniżacz wargi dolnej
M. MENTALIS – m. bródkowy
M. DEPRESSOR ANGULI ORIS – m. obniżacz kąta ust
M. RISORIUS – m. śmiechowy
M. ZYGOMATICUS MAJOR – m. jarzmowy większy
M. ZYGOMATICUS MINOR – m. jarzmowy mniejszy
M. LEVATOR LABII SUPERIORIS ALAEQUE NASI – m. dźwigacz wargi górnej i skrzydła nosa
M. LEVATOR LABII SUPERIORIS – m. dźwigacz wargi górnej
M. LEVATOR ANGULI ORIS – m. dźwigacz kąta ust
M. BUCCINATOR – m. policzkowy
M. ORBICULARIS ORIS – m. okrężny ust

MIEŚNIE ŻUCIA

M. MASSETER – m. żwacz
M. TEMPORALIS – m. skroniowy
M. PTERYGOIDEUS MEDIALIS – m. skrzydłowy przyśrodkowy
M. PTERYGOIDEUS LATERALIS – m. skrzydłowy boczny

PHARYNX - GARDŁO

TONSILLA PHARYNGEA - migdałek gardłowy
TONSILLA TUBARIA - migdałek trąbkowy

OESOPHAGUS /ESOPHAGUS - przełyk

GASTER /VENRICULUS - żołądek
DUODENUM - dwunastnica
IEIUNUM - jelito czcze
ILEUM - jelito kręte
CAECUM / CECUM - jelito ślepe / kątnica
APPENDIX VERMIFORMIS - wyrostek robaczkowy
COLON - okrężnica
RECTUM - odbytnica

HEPAR – wątroba

VESICA BILIARIS (VESICA FELLEA) – pęcherzyk żółciowy
PANCRAS - trzustka

SYSTEMA UROGENITALE - UKŁAD MOCZOWO-PŁCIOWY

ORGANA URINARIA – NARZĄDY MOCZOWE

REN - nerka
URETER – moczowód
VESICA URINARIA – pęcherz moczowy
URETHRA MASCULINA, FEMININA – cewka moczowa męska, żeńska

ORGANA GENITALIA MASCULINA – NARZĄDY PŁCIOWE MĘSKIE

TESTIS – jądro
EPIDIDYMIS – najądrze
GLANDULA PROSTATICA (PROSTATA) – gruczoł krokowy, stercz, prostata
PENIS – prącie

ORGANA GENITALIA FEMININA – NARZĄDY PŁCIOWE ŻEŃSKIE

OVARIUM – jajnik
TUBA UTERINA (SALPINX) – jajowód
UTERUS - macica
VAGINA - pochwa

SYSTEMA NERVOSUM UKŁAD NERWOWY

ENCEPHALON - mózgowie
CEREBRUM - mózg
TRUNCUS CEREBRI - pień mózgu
CEREBELLUM - mózdzek
MEDULLA OBLONGATA - rdzeń przedłużony
PONS - most
MEDULLA SPINALIS - rdzeń kręgowy

ARTERIA VERTEBRALIS - tętnica kręgową
ARTERIA BASILARIS - tętnica podstawna

LOBUS FRONTALIS – płat czołowy
LOBUS TEMPORALIS – płat skroniowy
LOBUS PARIETALIS – płat ciemieniowy
LOBUS OCCIPITALIS – płat potyliczny
LOBUS LIMBICUS – płat limbiczny
SULCUS LATERALIS CEREBRI – bruzda boczna mózgu
SULCUS CENTRALIS – bruzda środkowa
DURA MATER – opona twarda
ARACHNOIDEA – (opona pajęczka) pajęczynówka
PIA MATER – opona miękka

NERVI CRANIALES – NERWY CZASZKOWE

N.OLFACTORIUS – nerw węchowy **I**
N.OPTICUS – nerw wzrokowy **II**
N. OCULOMOTORIUS – nerw okoruchowy **III**
N. TROCHLEARIS – nerw błoczki **IV**
N.TRIGEMINUS – nerw trójdzielnny **V**
    N. OPHTHALMICUS – n. oczny
    N. MAXILLARIS – n. szczękowy
    N. MANDIBULARIS – n. żuchwowy
N. ABDUCENS – n. odwodzący **VI**
N.FACIALIS – n. twarzowy **VII**
N.VESTIBULOCOCHLEARIS – n. przedsionkowo-ślimakowy **VIII**
N.GLOSSOPHARYNGEUS – n. językowo-gardłowy **IX**
N.VAGUS – n. błędny **X**
N.ACCESSORIUS – n. dodatkowy **XI**
N.HYPOGLOSSUS – n. podjęzykowy **XII**

ORGANUM VISUS – NARZĄD WZROKU

ORBITA - oczodoł
OKULUS – oko
BULBUS OKULI – gałka oczna

NARZĄD SŁUCHU I RÓWNOWAGI

AURIS EXTERNA – UCHO ZEWNĘTRZNE

AURICULA – MAŁŻOWINA USZNA

HELIX – obrąbek
CONCHA – muszla
TRAGUS – skrawek
FOSSA TRIANGULARIS – dół trójkątny
ANTITRAGUS – przeciwskrawek
ANTHELIX – grobelka
SCAPHA - czółenko

MEATUS ACUSTICUS EXTERNUS – przewód słuchowy zewnętrzny

AURIS MEDIA – UCHO ŚRODKOWE

MEMBRANA TYMPANICA / MEMBRANA TYMPANI - błona bębenkowa

CAVITAS TYMPANICA/CAVITAS TYMPANI – jama bębenkowa

STAPES – strzemiączko

INCUS – kowadełko

MALLEUS – młoteczek

TUBA AUDITIVA / TUBA AUDITORIA – trąbka słuchowa

AURIS INTERNA – UCHO WEWNĘTRZNE

CANALIS SEMICIRCULARIS ANTERIOR – kanał półkolisty przedni

CANALIS SEMICIRCULARIS POSTERIOR – kanał półkolisty tylny

CANALIS SEMICIRCULARIS LATERALIS – kanał półkolisty boczny

DUCTUS SEMICIRCULARIS ANTERIOR – przewód półkolisty przedni

DUCTUS SEMICIRCULARIS POSTERIOR – przewód półkolisty tylny

DUCTUS SEMICIRCULARIS LATERALIS – przewód półkolisty boczny

VESTIBULUM – przedsionek

UTRICULUS – łagiewka

SCCULUS – woreczek

COCHLEA – ślimak

DUCTUS COCHLEALIS – przewód ślimakowy